

quibus idem Spiritus sanctus in Scripturis sacris passim terrere solet divites immisericordes; ex gr., Proverb. 21 : « Qui obturat aurem suam ad clamorem pauperis, ipse clamabit et non exaudietur. » Eccles. 3 : « Cor durum habebit malè in novissimo. » Jacobi c. 2 : « Judicium sine misericordiâ illi qui non fecit misericordiam. »

Denique nihil efficacius esse potest ad duritiam et immisericordiam divitum erga miseros et egenos corrigendam, imò penitèns auferendam quàm seria consideratio integri connexi verborum Christi judicis, Matth. 25 : « Tunc dicet rex his qui à dextris ejus erunt : Venite, benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum, etc. Esurivi enim, et dedistis mihi manducare, etc. Tunc respondebunt ei justi dicentes : Domine, quando te vidimus esurientem, et pavimus te, etc.? Et respondens rex, dicet illis : Amen dico vobis, quamdiù fecistis uni ex his fratribus meis minimis, mihi fecistis. Tunc dicet et his qui à sinistris erunt : Discedite à me, maledicti, in ignem æternum, qui paratus est diabolo, etc. Esurivi enim, et non dedistis mihi manducare, etc. Tunc respondebunt ei et ipsi, dicentes : Domine, quandò te vidimus esurientem... et non ministravimus tibi? Tunc respondebit illis, dicens : Amen dico vobis, quamdiù non fecistis uni de minoribus his, nec mihi fecistis. Et ibunt illi in supplicium æternum, justi autem in vitam æternam. » Certè quovis adamante durior esse oportet animum, qui hisce Filii Dei promissis non emollitur, nec terroribus flectitur; nec aliud ei præsidium restat, quàm ut humili ac ferventi oratione interioris gratiæ auxilium à Spiritu sancto indesinenter expostulet, quæ omnis cordis in pauperes durities penitèns auferatur.

SECTIO XX.

De remediis quibus curari debet peccatum acediæ, ejusque filia torpor.

§ I. Prænotamina.

Nota primò acediam inter septem peccata capitalia ultimo loco numerari solitam, vitium esse charitati oppositum. Est enim acedia, « tristitia de bono divino, aggravans animum, ut nihil circa istud agere libeat. » Itaque ambæ pro objecto habent bonum divinum, sed contrario motu, quia charitas circa bonum divinum fervet, et acedia circa illud torpescit et friget. Unde vocatur *acedia*, quasi *acidia*, ut nota quidam modernus, quia quæ sunt acida sunt frigida.

Nota secundò rectè colligi acediam esse in individuo peccatum mortale, quando præ tædio opera ad salutem necessaria necessitate mediæ vel præcepti, vel non inchoantur, vel inchoata prætermittuntur.

Nota tertio hoc vitium plures habere filias, quæ sunt « desperatio, pusillanimitas, torpor, rancor, malitia, evagatio circa illicita; » quia enim nullus absque delectatione diù esse potest, quisque fugit tristitiam, et consequenter causas ejus; bona autem spiritualia circa quæ tristatur is qui acediâ laborat, sunt finis, et ea quæ sunt ad finem; fuga autem finis fit per *desperationem*; fuga verò bonorum quæ sunt ad finem, quantum ad ardua, quæ subsunt consiliis, fit per *pusillanimitatem*. Quantum autem ad ea quæ pertinent ad communem justitiam, fit per *torporem* qui est circa præcepta. Itemque qui fugit tristitiam impugnat *contristantia*, et consequenter homines qui

ad spiritualia inducunt, et ita habetur *rancor*. Item quandoque illa impugnatio extendit se etiam ad spiritualia bona, et ita habetur *malitia*. In quantum verò quis à spiritualibus transfert se ad delectabilia exteriora, *oritur evagatio mentis*. Ita docet S. Thomas, 2-2, quæst. 35, art. 4.

§ II. *Assignantur remedia.*

Cùm acedia opponatur charitati, quatenùs tristatur de bono divino, de quo charitas gaudet; omnia remedia apta inducere charitatem, utilia quoque erunt curando hoc vitio.

Quare confessarius acedioso injungat frequentes et serias considerationes de Deo et divinis perfectionibus, maxime illis quæ ad amorem magis movere solent, ut sunt infinita Dei bonitas et pulchritudo, nec non immensus ejus in nos amor. Item de repromissâ cœlesti gloriâ, perfectâque possessione boni infiniti, quo totâ æternitate plenè satiabimur, et cujus prægustum aliquem deliberare hinc solent animæ Deum amantes.

Sed quia, ut dictum est antehac pluries, solæ considerationes nequeunt efficaciter movere ac immutare voluntatem peccatoris, nec proinde introducto gaudio de bono divino, pellere tristitiam de eodem absque interiori operatione Spiritûs sancti; ideirò monendus est pœnitens acediosus, ut sanctis considerationibus præmemoratis adjungat orationes ferventes, humiles, fiduciales ac perseverantes, quibus à Spiritu sancto obtineat internas gratias, easque efficaces, ad præfatam mutationem necessarias.

Porrò huic fini maxime conducent breves orationes jaculatoriæ crebrò per diem repetitæ. Exempli gratiâ: « Deus meus, fac me gaudere de te qui es gaudium angelorum. O

quando in te delectabitur anima mea, mi Jesu, omnî suavitate dulcior et delectabilior? »

Contra torporem, acediæ filiam, quâ, ut prænotavimus, homo languet ad communia justitiæ opera, injungere pro remedio opportuno convenit quotidiana hominis christiani exercitia. Exempli gratiâ, ut in dies post somnum nocturnum, sex, septem, vel octo horarum (prout complexio naturalis fert, vel exigit) alacriter è lecto surgat, preces matutinas Deo fundat, meditationem aliquam, seu considerationem internam per horulæ saltem quadrantem institua circa materiam vitio acediæ et torporis curando accommodam.

Item ut diebus dominicis et festivis officio divino et verbi divini prædicationi sedulò assistat; item ut quotidie sacrosancto missæ sacrificio devotè intersit, Rosarii Mariani globulos evolvat, ex libro aliquo ascetico, puta Thomâ à Kempis, aut simili, capitulum aut partem attentè legat.

Item à meridie, si conditio pœnitentis permittat, divinis laudibus quæ in templis celebrantur, assistat; vesperî examen conscienciæ instituat, et admissorum defectuum à Deo contritus veniam postulet, hoc modo ad quietem nocturnam sese christianè disponens.

Reliquum diei tempus iis exercitiis diligenter impendat, quæ status, conditio, manus, vel officium particulare ab ipso requirunt, intermiscendo identidem pios ad Deum affectus, et ad ipsum se suaque omnia sæpius referendo.

Juvabit etiam seriò ob oculos ponere pœnitentibus acediosis et torpidis, nihil conditione hominis christiani æquè indignum esse ac actiosè vitam agere, ubi caput nostrum Christus toto tempore vitæ suæ mortalis ex integro se impendit in iis quæ *Patris sui erant*, et nostram salutem concernebant.

Ad hæc, ut confessarius pœnitentis torporem et ignaviam fortiùs excutiat, meritò ei considerata proponet tremenda sacræ Scripturæ testimonia, quibus otiosis, torpentibus et ignavis, nullâ spe salutis relictâ, æternum supplicium decernitur, quale est illud Matth. 3 : « Omnis arbor quæ non facit fructum bonum, excidetur, et in ignem mittetur. »

SECTIO XXI.

De remediis adversus peccatum desperationis, acediæ filiam.

§ I. Prænotamina.

Nota primò desperationem, quam hîc curandam suscipimus, eam esse quâ quis diffidit se vel consecuturum beatitudinem, vel remissionem peccatorum; et hinc sic avertitur à Deo, ut nolit ampliùs conari ad eum aliquando habendum.

Nota secundò desperationem, aliquando quidem, non tamen semper esse cum infidelitate conjunctam. Fieri enim potest ut aliquis in universali credat dari in Ecclesiâ remissionem peccatorum, et homines per divinam gratiam ad salutem æternam perducì (quæ veritates ad fidem pertinent, utpote revelatæ à Deo), etsi iudicio particulari existimet sibi non esse sperandum de veniâ peccatorum et salute; vel quia putat se à Deo derelictum; vel quia ex antea vitæ sceleribus cogitat se non esse prædestinatum, vel quia experitur se frequenter labi, et ægrè à peccatis abstinere, vel quia videt ita se intricatum, ut putet quasi impossibile se extricare, propter quæ iudicia concipit tædium pugnandi contra tentationes, et animo despondet.

Nota tertio desperationem secundum rationem propriæ speciei gravius esse peccatum quàm ea quæ opponuntur virtutibus mortalibus, quia directiùs avertit à Deo; minus tamen esse quàm vel odium Dei vel infidelitatem, quia hæc duo sunt contra Deum, secundum quod in se est; desperatio autem secundum quod ejus bonum participatur à nobis. Dixit *secundum rationem propriæ speciei*, quia quæ oriretur ex odio et detestatione summi boni, vel ex infidelitate, gravior esset solis peccatis odii et infidelitatis.

Nota quartò desperationem cæteris peccatis esse periculosiorem, quia per spem revocamur à malis et inducimur ad bona; ideòque desperantes omnibus vitiis frena laxare solent, ut saltem in hoc mundo fruantur aliquibus bonis. Hinc Jerem. 18 : « Desperavimus; post cogitationes nostras ibimus, et unusquisque pravitatem cordis sui mali faciemus. » Et ad Ephes. 4 : « Qui desperantes semetipsos tradiderunt impuditiæ. »

Nota quintò desperationem interdum oriri ex luxuriâ, specialius tamen ex acediâ. Ex luxuriâ quidem, quatenus homo per delectationes venereas carnalis effectus, non æstimat bona cœlestia, et sic renuit pro eis laborare. Ex acediâ verò, quatenus animo dejectus, reputat nimis difficile benè vivere; atque ita fugit labores honorum operum; specialius autem ex acediâ, quia hæc facit bonum sperandum non videri possibile; possibilitas verò boni ardui magis pertinet ad objectum spei, quàm arduum, cuius ardui rationem tollit luxuria; possibilitatem verò acedia.

Hiscæ prænotatis, ad remedia assignanda progredimur.

§ II. *Assignantur remedia.*

Cùm in prænotamine dictum sit desperationem esse cæteris peccatis periculosiorem, debet confessarius, tanquàm peritus medicus spiritualis, omni studio conari pœnitentem in desperationem lapsum in spem erigere, et tentatum à lapsu præservare. Ut verò id congruè fiat.

Primò in radicem desperationis inquiret: et siquidem oriatur ex luxuriâ vel acediâ, curando hæc vitia, desperationis quoque vitium facillè curabitur; adedque ea applicanda erunt remedia, quæ supra adversus luxuriam et acediam assignavimus.

Sed quia plerùmque desperatio oritur ex præfato iudicio practico, quo enormes peccatores existimant se derelictos à Deo, et ob enormitatem ac multitudinem præteritorum scelerum, ac etiam ob præsentem in peccata proclivitatem, actum esse de eorum salute; hinc pro remedio illis proponendum est:

Primò, punctum esse fidei nostræ in Scripturis apertè revelatum, nulla peccata esse aded enormia ac multiplicia, quin omnipotens et misericordissimus Deus possit et velit ea remittere cuicumque peccatori per gratiam Dei verè pœnitenti, juxta illud Ezechielis 18: « Si impius egerit pœnitentiam... omnium iniquitatum ejus quas operatus est non recordabor. »

Secundò ex iisdem Scripturis, ex historiâ ecclesiasticâ, et quotidianâ experienciâ constare, Deum peccatoribus longè gravissimis, idolatris, hæreticis, magis, blasphemis, sacrilegis, adulteris, incestuosis, nefandis, libidinibus deditis, concessisse gratiam verè pœnitendi, et eâ

mediante remissionem peccatorum, ac salutem æternam, ut constat in Davide, Manasse, Matthæo, Zacheo, Mariâ Magdalenâ, bono latrone, Saulo, Mariâ Ægyptiacâ, Augustino et millenis aliis.

Tertiò, quidni ergo pœnitens, etsi gravissimo multiplicium scelerum pondere depressus, animum erigat, et speret se quoque à Deo misericordissimo obtenturum gratiam verè pœnitendi, et remissionem peccatorum, si eam, prout oportet, humiliter ac ferventer postulet, per viscera misericordiæ ejus, necnon per merita passionis Domini nostri Jesu Christi, quæ longè superant omnem magnitudinem et numerum peccatorum?

Etsi autem pœnitens, qui vel in desperationem lapsus est, vel circa illam tentatur, hactenùs divinæ gratiæ vim eliserit continuò in peccata relabendo, ideòque sibi videatur, quòd nec deinceps eâ benè usus sit ob toties expertam fragilitatem; edoceatur Deum in thesauris suæ omnipotentæ paratas habere gratias antea collatis longè efficaciores, quibus nullum humanum, quantumcumque obduratum, resistit arbitrium, cùm ad hoc dentur, ut duritia cordis penitùs auferatur, ut loquitur S. Augustinus.

Itaque ad asylum orationis remittatur à confessario pœnitens desperationis barathro immersus vel immergendus, ut humili, ferventi ac perseveranti oratione à Deo impetret gratias illas efficaces, quibus et de præteritis sceleribus salubriter pœniteat, et à futuris absteat; utque promptiùs ac certiùs exaudiri valeat, imploret patrocinium beatissimæ Virginis ac Dei Matris Mariæ apud Filium suum, ut ille exoratus à Matre, cui nihil negare solet, pro ipso exoret et Patrem, à quo utique pro reverentiâ suâ semper exauditur. Ait enim doctor Mellifluus, hom. 2 super missus est: « Si criminum immanitate turbatus,

conscientiæ fœditate confusus, iudicii horrore perterritus barathro incipias absorberi tristitiæ, desperationis abyssis: cogita Mariam.... Mariam invoca.... Ipsam rogans non desperas. »

Poterit etiam confessarius consolari pœnitentem desperandum, et in spem erigere sequenti discursu. Si criminum tuorum remissio et animæ salus constituta foret in mei solius arbitrio, et ex paterno, quo te prosequor, affectu unicè penderet; nonne spem maximam conciperes consequendæ remissionis criminum tuorum, et salutis? Nonne animus tuus depositâ omni pusillanimitate securus quiesceret? Procul dubio. Et utinam ex me solo hæc penderent, illicò res confecta foret, nisi Pharaonicâ obstinatione mallet cor obdurare, quàm seriò ad Deum converti. O te miserum homuncionem! Si criminum tuorum remissio et animæ salus ex me unicè penderet, firmiter Jesu sperares, et securus quiesceres. Pendet hæc unicè à Filio Dei incarnato, et desperas! Num amor meus erga te quantumcumque paternus amori infinito, quo te Jesus prosequitur, vel à longè comparari ullatenùs potest? Num ego vel guttulam sanguinis pro te effudi hactenùs? Jesus omnem sanguinem suum pro te fudit; pro te flagellatus, pro te spinis coronatus, pro te cruci affixus fuit; et tandem post trium horarum agoniam, ignominiosissimam ac dolorosissimam pro te mortem in cruce obiit; pro te, inquam, et æternâ animæ tuæ salute, et quidem pari amore et affectu, ac si nullus præter te redimendus et salvandus existeret. Quantò ergo potiori jure ac ratione oportet te in spem maximam erigi consequendæ remissionis criminum tuorum et salutis, quam novisti in solius Jesu salvatoris tui arbitrio constitutam esse, quàm si hæc à me et paterno cordis mei erga te affectu unicè penderet.

siquidem amor quo te Jesus prosequitur, et quem tot tantisque tesseris comprobavit, omnem non tantùm meum, sed omnium hominum possibilem erga te amorem, immensum ac infinitum superat, et excedit! Quapropter, ô amice pœnitens, noli posthàc in negotio salutis tuæ dejecto esse animo; sed potiùs eum erige, et dic cum S. Augustino in Meditationibus suis, cap. 14: « Desperare utique potuissem propter nimia peccata mea... Sed desperare jam non audeo, quia cùm inimici essemus, reconciliati sumus per mortem Filii tui; quantò magis reconciliati salvi facti sumus per eum! omnis namque spes et totius fiduciæ certitudo mihi est in pretioso sanguine ejus qui effusus est propter salutem nostram. In ipso respiro et in ipso confusus ad te pervenire desidero. »

SECTIO XXII.

De remediis quæ præscribenda sunt contra peccatum præsumptionis.

§ I. Prænotamina.

Quandoquidem per præsumptionem non minùs frequenter, imò frequentius peccetur, quàm per desperationem; convenit contra illam etiam quædam remedia assignare. Sed priùs:

Nota primò duplex dari genus præsumptionis: Prima inordinatè nititur propriæ virtuti, ut quando aliquis gloriam æternam, aut aliud bonum supernaturale cupit habere ex propriis viribus, non de Dei misericordiâ confidens, sed æstimans tale beneficium aut sibi ex suis viribus operanti esse debitum, aut saltem esse possibile sic acquiri; et hæc præsumptio vocari solet præsumptio Pelagiana, aut illi vicina,